

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора Черняка Віктора Анатолійовича на дисертацію Сікаленка Євгенія Сергійовича «Хірургічне лікування атеросклеротичного ураження черевного відділу аорти та її парних гілок», поданої до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.155 НУОЗ України імені П.Л. Шупика МОЗ України, що створена відповідно до рішення вченої ради від 22.11.23 (протокол №9), на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність 14.01.03 - хірургія)

Обґрунтування вибору теми дослідження

Атеросклероз черевної частини аорти та її парних гілок являється досить складною в діагностичному та лікувальному плані патологією. В судинній хірургії реконструктивні операції на черевній частині аорти відносяться до групи найскладніших хірургічних втручань та можуть супроводжуватися рідкісними, однак досить складними за своїми наслідками станами, такими як ішемічні ураження спинного мозку та гострі пошкодження функції нирок. З урахуванням цього, з метою прогнозування та зменшення ризиків виникнення даних ускладнень, продовжується пошук хірургічних технік, що покращують результати лікування. Все це обумовлює сучасність і актуальність проведеного наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі хірургії та трансплантології НУОЗ України імені П.Л. Шупика МОЗ України. Дисертація є частиною науково-дослідницької роботи кафедри хірургії та трансплантології НУОЗ України імені П. Л. Шупика: «Новітні технології в хірургічному лікуванні мультифокального атеросклерозу та його наслідків».

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Назва дисертаційної роботи Сікаленка Є. С. відповідає її змісту. Усі наукові положення дисертації, сформульовані висновки є обґрунтованими та достовірними, базуються на достатній кількості фактичного матеріалу (130 хворих, яким виконувались реконструкції на черевній частині аорти). Використані методи обстеження і статистична обробка отриманих результатів відповідають високому науково-методичному рівню та поставленій меті і завданням.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів.

Завдяки передопераційному вивченню особливостей анатомії поперекових артерій, як джерел кровопостачання спинного мозку, дисертантом було поділено поперекові артерії на групи в залежності від їх діаметру та дано умовну назву «великих» поперекових артерій як «домінуючих». Було запропоновано нову удосконалену хірургічну техніку збереження поперекової артерії в зоні судинних анастомозів при реконструктивних втручаннях на черевній частині аорти. Результати дослідження можуть стати підставою для підвищення ефективності хірургічного лікування та зменшення ускладнень після реконструктивних операцій на черевній частині аорти. Проведені дослідження дозволили розробити та впровадити ефективну техніку збереження поперекових артерій в зоні реконструкцій при оперативних втручаннях на черевній частині аорти, визначити їх значущість в профілактиці спінальної ішемії.

Обсяг та структура роботи, оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Дисертаційне дослідження складається із вступу, 7 розділів з аналізом та узагальненням результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (148 найменувань). Дисертація викладена на 166 сторінках машинописного тексту. Робота ілюстрована 15 таблицями, 34 рисунками, 1 діаграмою та 3 схемами.

У вступі автором обґрунтована актуальність теми дисертаційної роботи, чітко сформульована мета дослідження, яка полягала у покращенні результатів лікування хворих на атеросклероз черевної частини аорти та її парних гілок шляхом удосконалення хірургічної техніки та методів прогнозування і профілактики післяопераційних ускладнень. Для вирішення мети дисертантом сформульовано 6 завдань, які адекватні поставленій меті, визначені наукова новизна і практичне значення отриманих результатів. Наведені дані щодо особистого внеску здобувача, впровадження результатів дослідження у практику, апробації та публікацій.

Розділ 1- «Огляд літератури» (34 стор.). Проведено аналіз основних літературних джерел, що стосуються спінальних ішемічних та ниркових ускладнень після операцій на черевній частині аорти. Здобувач описав анатомічні особливості кровопостачання спинного мозку, яке чудово доповнив схематичними рисунками. Описав основні фактори ризику виникнення ускладнень в даній групі пацієнтів.

У другому розділі «Матеріали і методи дослідження», що викладений на 19 сторінках, автор описує об'єкт і предмет дослідження, методи лабораторних і інструментальних досліджень. Представлена клінічна характеристика 130 тематичних хворих з атеросклеротичним ураженням черевної частини аорти та її парних гілок, обґрунтовується їх поділ на основну групу, в якій виконані операції за удосконаленою методикою та групу порівняння, в якій були виконані стандартні методики. Схематично представлений дизайн дослідження.

Третій розділ «Морфофункціональні особливості атеросклеротичного ураження парних гілок черевної частини аорти» ілюстрований 17 рисунками з детальним описом. Даний розділ виконаний на високому науковому рівні, в резюме автор відображає чому важливо включати в кровотік поперекові артерії під час реконструктивних операцій на черевній частині аорти і що в свою чергу послужило аргументом для поділу пацієнтів на основну групу та групу порівняння.

Четвертий розділ «Особливості діагностики хворих з атеросклеротичним ураженням черевної частини аорти та її парних гілок» ілюстрований демонстративними знімками комп'ютерної томографії, які дали можливість дисертанту вирішити діагностичний етап дослідження, а саме вивчити особливості анатомії поперекових артерій. В залежності від калібру артерії були умовно поділені на «великі» та «малі». «Велику» поперекову артерію умовно названо «домінуючою». Такий поділ та передопераційне обстеження дали можливість автору зробити відбір хворих для дослідження та визначити умовні передопераційні ризики виникнення спінальної ішемії.

У п'ятому розділі «Хірургічне лікування хворих з атеросклеротичним ураженням аорти та її парних гілок» детально описаний рекомендований спосіб включення в кровотік поперекової артерії в зоні анастомозу під час реконструкцій на черевній частині аорти. Розділ інформаційно насичений, цікавий, містить інформативне фото удосконаленої методики оперативного лікування.

В шостому розділі описано ускладнення, що виникли в групі порівняння і визначено значимість поперекових артерій в кровопостачанні спинного мозку.

Висновки чітко сформульовані, обгрунтовані, відповідають меті й поставленим завданням.

Список використаних джерел оформлений відповідно до сучасних вимог ДАК МОН України.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Дисертаційна робота Сікаленка Євгенія Сергійовича має вагоме практичне значення. Впровадження результатів виконаного дослідження дозволить покращити результати хірургічного лікування атеросклеротичного ураження черевної частини аорти.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих наукових працях.

Результати дисертаційної роботи висвітлені у 6 публікаціях: 1 одноосібна стаття у науковому фаховому виданні України, 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science Core Collection; 1 стаття у закордонному науковому фаховому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus; 3 тез в матеріалах науково-практичних конференцій з усними доповідями.

Зауваження, пропозиції та недоліки щодо змісту і оформлення дисертації.

Дисертаційна робота Сікаленка Євгенія Сергійовича на тему «Хірургічне лікування атеросклеротичного ураження черевного відділу аорти та її парних гілок» виконана на високому науковому та методичному рівні, розв'язує науково-практичну задачу щодо підвищення ефективності хірургічного лікування атеросклеротичного ураження черевної частини аорти. Зміст, структура, обсяг дисертації, її оформлення відповідають вимогам МОН України щодо таких дисертаційних робіт.

Принципових зауважень до дисертації немає. Але слід відзначити, що весь рукопис містить незначну кількість орфографічних, граматичних, синтаксичних помилок, немає жодного посилання на праці вчених Національного наукового центру хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова. Можна також відзначити, що в тексті дисертації є окремі невдалі словосполучення та стилістичні помилки, які не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи і не знижують наукової вагомості та практичної значущості даного дисертаційного дослідження.

При вивченні дисертаційної роботи виникли такі запитання:

1. Чому не проводилося патоморфологічне дослідження ниркових артерій?
2. Чи виконували Ви своїм пацієнтам із спінальними ішемічними ускладненнями вимірювання тиску спинномозкової рідини, дренування спинномозкової рідини? Чому?

3. Не задумувалися Ви про вимірювання ретроградного тиску з поперекових артерій інтраопераційно для оцінки ступеня колатерального кровотоку?

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Сікаленка Євгенія Сергійовича «Хірургічне лікування атеросклеротичного ураження черевного відділу аорти та її парних гілок», представлена на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є самостійною завершеною науково-дослідною роботою, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що вирішують наукову задачу — покращення результатів лікування хворих на атеросклероз черевної частини аорти та її парних гілок шляхом удосконалення хірургічної техніки та методів прогнозування і профілактики післяопераційних ускладнень.

За актуальністю, науковою новизною та практичним значенням, рівнем проведених досліджень, обґрунтованістю наукових положень і обсягом роботи дисертація відповідає вимогам до дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» згідно з Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Офіційний опонент —

Директор Університетської клініки

КНУ імені Тараса Шевченка,

доктор медичних наук, професор



Віктор ЧЕРНЯК

Черняк
Начальник відділу кадрів
Львівського національного університету
імені Тараса Шевченка
13.12.2023